

וַיַּעֲרִנִי כְּאִישׁ¹

אֲשֶׁר זָכִינוּ לְשִׁמְעַת מִפִּי

בְּבוֹרֵי-קִדְשָׁת מוֹרְנוּ עֲטֶרֶת-רֹאשֵׁנוּ שְׁלִיט"א

בְּסַעֲדַת בְּרִמְצוֹה

ו' מִנְחָה-בֵּית תִּשְׁבִּי

* * *

בְּרוּךְ-הוּא נִחַת רוּחַ מְמַנּוּ... הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אוֹהֵב אָדָם שֶׁהוּא 'לְעַבְדִּיג' - עִם 'חַיּוֹת'!

אֵינֶנּוּ בִּזְהָר, שֶׁלִּפְנֵי שְׂמִינִיחִים תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, יֵשׁ עֲנִיָּן גָּדוֹל לְהַסְתַּכֵּל עַל שְׁנֵי הַשִּׁנַּיִן שֶׁעַל הַתְּפִלִּין - מִצַּד אֶחָד שִׁי"ן עִם ד' רֹאשִׁין, וּמִצַּד שְׁנֵי שִׁי"ן עִם ג' רֹאשִׁין [בְּדֶרֶךְ-כָּלל הָאוֹת שִׁי"ן הִיא עִם ג' רֹאשִׁין, אֲךָ בְּתִפְלִין זֶה הַלָּכָה לְמִשְׁה מְסִינִי שִׁי"ן כָּךְ], וְעַל זֶה כְּתִיב (דְּבָרִים כח, י'): "וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שָׁם יְיָ נִקְרָא עֲלֵיךְ" - שָׁם יְיָ נִקְרָא רֹאשֵׁי-תִבּוֹת שִׁי"ן, וְעַל-יְדֵי-זֶה "וְיִרְאוּ מִמֶּךָ" - זֶה מְטִיל פֶּחַד עַל הָאוֹיְבִים! זֶה הַנֶּשֶׁק!

הָרִי חֵיל צָרִיךְ נֶשֶׁק, וְאֵכֵן יֵשׁ לוֹ נֶשֶׁק גִּשְׁמִי לְעַמֵּד נֶגֶד הָאוֹיֵב, אָבֵל הַנֶּשֶׁק שֶׁל עַם-יִשְׂרָאֵל זֶה הַתְּפִלִּין הַקְדוֹשׁוֹת - הַצִּיצִית וְהַתְּפִלִּין! וְכִשְׁלֵל נִכְנָס לְעַל הַמִּצְוֹת - עֲכָשׁוּ הוּא 'הַתְּגִי' לְצַבָּא... צַבָּא בְּגִימָטְרִיא יִבְנֶא"ל (93), וְכִשְׁלֵל נִהְיָ בְּרִמְצוֹה בִּיבְנֶאֱל - הוּא הַתְּגִי... הוּא כֶּכֶר חֶלֶק מִהַצַּבָּא... הוּא מְנִיחַ תְּפִלִּין, וְהוּא 'חֵיל' בְּתוֹךְ הַצַּבָּא!

נִחְזֹר לְעֲנִין הַשִּׁנַּיִן: מַה הַמָּסַר בָּאוֹת שִׁי"ן שֶׁדּוֹקָא הִיא בּוֹלָטָה בְּתִפְלִין שֶׁל רֹאשׁ? אִם הוֹפְכִים אֶת הָאוֹתִיּוֹת שִׁי"ן יוֹצֵא צְרוּף שֶׁל הַמֶּלֶךְ 'יֵשׁן', וְכִמוֹ שְׁאִמְרָנוּ לְעִיל: אָדָם יָכוֹל לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל עֲנִיָּנוּ, אָבֵל הוּא יֵשׁן... הוּא אֲמָנָם מְקִים מִצְוֹת, אָבֵל מִתּוֹךְ שִׁינָה... וְהַעֲקֵר שְׂאֵדָם יִהְיֶה 'לְעַבְדִּיג'! שִׁינָה 'עֵר'! עִם 'חַיּוֹת'! שְׁקִיוּם הַמִּצְוֹת יֵאִיר לוֹ!

גַּם שִׁי"ן יֵשׁ בָּהּ מִשְׁמַעוֹת שֶׁל 'שְׁנוּן', הֵינּוּ שְׂאֵדָם יִזְכֶּה לְחַיּוֹת כָּל-כָּךְ עֵר עִם חַיּוֹת שִׁינָה "מִשְׁנוּן", וְכִמוֹ

חֲסִדֵי הַשֵּׁם אֲנַחְנוּ זֹכִים לַחֲגֹג אֶת סְעוּדַת הַבְּרִמְצוֹה שֶׁל הַחֶתֶן... נִרוֹ יֵאִיר, וְהוּא רָצָה לוֹמַר בְּדִרְשָׁתוֹ נִקְדָּה חֲשׂוּבָה מְאֹד, שֶׁשְׂמִיחַת בְּרִמְצוֹה זֶה שְׂמִיחָה מִיחַדָּת אֲפִלּוּ יוֹתֵר מִשְׂמִיחַת אַחֲרוֹת כִּמוֹ בְּרִית-מִלָּה וְחֶתֶנָּה. כִּי כִשְׁנוֹלֵד יֵלֵד - כָּלָם שְׂמִיחִים, וְגַם לְהַבְדִּיל אֶלֶף הַבְּדִלּוֹת אֲמוֹת הָעוֹלָם שְׂמִיחִים כִּשְׁנוֹלֵד יֵלֵד. אוֹתוֹ דִּבֵּר בְּחֶתֶנָּה - כָּלָם שְׂמִיחִים. אָבֵל שְׂמִיחַת בְּרִמְצוֹה שִׁיכַת רַק לְעַם-יִשְׂרָאֵל - שֶׁהֵילֵד נִכְנָס לְעַל-מִצְוֹת, וּמִתְחִיל לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין - "הַקָּשֶׁר שֶׁל הַמֶּלֶךְ", וְזֶה הַשְׂמִיחָה הַכִּי גְדוֹלָה...

וְהֵנָּה אֲנַחְנוּ נִמְצָאִים עֲכָשׁוּ בְּשִׁלְשֶׁת הַשְּׁבוּעוֹת שְׂאֵבֵלִים בָּהֶם עַל חֶרֶבֶן הַבֵּית, וְרַבְּנוּ ז"ל מְלַמֵּד אוֹתָנוּ שֶׁ"לְהִתְאַבֵּל עַל הַחֶרֶבֶן" הַכּוֹנֵה הִיא "לְצַפּוֹת וּלְיַחֵל עַל בְּנֵי בֵית-הַמֶּקְדָּשׁ"! לְבָכוֹת וְלְהִתְאַבֵּל עִם יְאוּשׁ וְדַפְאוּן - אֵין לָזֶה שׁוּם תְּכִלִּית... רַבְּנוּ אוֹמֵר (לְקוּטִי-מוֹהֲר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן סז): 'מַה שֶּׁעֲבָר - אֵין, כִּי כֶּכֶר נִשְׂרָף בֵּית-מִקְדָּשֵׁנוּ'; בֵּית-הַמֶּקְדָּשׁ כֶּכֶר נִשְׂרָף, וּמַה אִתָּה בּוֹכָה?... עַל-פֶּן עֲקַר הַבְּכִיָּה צְרִיכָה לְהִיּוֹת עִם הַשְּׂתוּקָאוֹת, גַּעְגּוּעִים וְכִסּוּפִים - שְׂאִתָּה רוֹצָה לְרֹאוֹת בְּבִנְיַן בֵּית-הַמֶּקְדָּשׁ!

וְזוֹהִי מַעֲלָתָם שֶׁל יָמִים אֵלּוּ, כִּי כָּל הַשָּׁנָה לֹא חוֹשְׁבִים עַל זֶה כָּל-כָּךְ, וְעַתָּה בְּיָמִים אֵלּוּ שְׂמִיחִים לֵב מַה חֲסִד לָנוּ - בֵּית-הַמֶּקְדָּשׁ! אֵיךְ בֵּית הַמֶּקְדָּשׁ הָיָה מְעוֹרֵר אוֹתָנוּ! רַבְּנוּ ז"ל אוֹמֵר (לְקוּטִי-מוֹהֲר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ס): אָדָם צָרִיךְ לְהִתְעוֹרֵר מִן הַשִּׁינָה! אוֹמֵר רַבְּנוּ: יָכוֹלִים לְעַבֵּר שְׁבָעִים שָׁנָה עַל הָאָדָם, וּבִקְהָן הוּא עוֹשֶׂה אֶת כָּל עֲנִיָּנוּ, וְגַם לוֹמַר תּוֹרָה, מִתְּפִלָּל, מְנִיחַ תְּפִלִּין, אָבֵל הוּא יֵשׁן... הַמַּחַ שֶׁלּוֹ שְׂרוּי בַּשָּׁנָה... וְאוֹמֵר רַבְּנוּ שְׂאִין לְהַקְדוֹשׁ-

¹ שֶׁל רֹאשׁ, וְהַקָּשֶׁר שֶׁל דִּל"ת מְאַחֲרָה, וְהַקָּשֶׁר בְּצוּרַת הָאוֹת יו"ד בְּתִפְלִין שֶׁל יָד.

¹ כָּאֵן הָעִיר מו"ר שְׁלִיט"א: אֶת הַפְּרָשִׁיּוֹת שֶׁבְּתוֹךְ הַתְּפִלִּין - אֵינָנוּ רוֹאִים, אֲךָ מַה שְׂאֵנִי בֵּן רוֹאִים מִבְּחוּץ אֵלּוּ שְׁתֵּי הַשִּׁנַּיִן דְּתִפְלִין

שכתוב (דברים ו, ז): "ושננתם לבניך", וחכמינו הקדושים דורשים (קדושין ל): "שיהיו דברי תורה מחדדים בפיה"; דהינו שמיד כשישאלו אותו - יענה תכף-ומיד.

זה הלמוד של האות שי"ן - להפך את הישן ל'יערנות'... אל תישן! אל תאמר 'כשיהיה לי זמן אני אגיע'... לא! תהיה עם 'לעבדיג'! תהיה חרוץ! זו "עבודת ה' יתברך"! רץ עם הטלית-ותפלין לבית-הכנסת בשמחה!

עקר מצות תפלין צריכה להיות עם שמחה; הגמרא אומרת (ברכות ל): שרב זירא היה שמח כל היום, ותמהו בפניו: הלא כתיב (תהלים ב, יא): "וגילו ברעדה", ולמה אתה שמח? ענה ואמר להם: אתם שואלים מדוע אני שמח? הלא הנחתי תפלין היום! כי התפלין מביא שמחה לאדם, ואכן בזמנם היו הולכים כל היום עם תפלין, ואנחנו מניחים תפלין רק בזמן התפלה, אבל עם שמחה! אדם נגש להניח תפלין עם חיות - 'איזו זכות יש לי! תודה לה' שאני זוכה לזה!...' זו העבודה הקדושה של התפלין...

והנה כאמור, שי"ן אחת היא עם ד' ראשין, ושי"ן שניה היא עם ג' ראשין, ויחדיו הם שבעה ראשין, ורומזים לשבעת קני המנורה; בעת הנחת תפלין, מנהגנו לומר "ושמן הטוב תריק על שבעה קני המנורה להשפיע טובה לבריותיך", ולכאורה יפלא: מה נכנס ענין 'שבעת קני המנורה' להנחת תפלין? על-פי האמור מוכן מאד, כי שבעת הראשין שבתפלין מרמזים לשבעת קני המנורה [והשי"ן בעצמה נראית כמו מנורה עם הנרות עליה], והם כנגד שבעת הרועים - אברהם, יצחק, יעקב, משה, אהרן, יוסף ודוד; שהם מאירים בנו את אור המנורה, ומעוררים אותנו מן השינה!

בתורה ס' הנ"ל אומר רבנו, שהסימן אם אדם מקרב לצדיק - אם הוא ער, כי הצדיק מעורר אותו מהשינה; הוא מהפך את הישן ל'ישן'! הישן! הוא הופך את הישן לחדש!

במעשה הראשון בספורי-מעשיות, רבנו ז"ל מספר מהשני למלך, שהוא "היד של המלך", והוא זכה להפך את הישן להיות 'שני' למלך, והוא מוכן לרוץ לכל פקדה של המלך...

וזה הקשר לפרשת השבוע - ה'עליה' שקראנו היום (יום שני) בקריאת שנים מקרא ואחד תרגום, שבה קורין את הקריאה של תשעה באב, ובה יש לשון מאד מענינת: "כי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם בארץ, והשחתם ועשיתם פסל"; מהו 'נושנתם'? התרגום אונקלוס אומר 'ותתעתקון'; ובפשטות זה לשון של 'התישנות', כי נמצאים בארץ-ישראל כבר הרבה שנים, ומחמת זה שוכחים מקדשת ארץ-ישראל... ארץ-ישראל זה המקום הכי קדוש והכי מצלח! מקום של נסים, של תפלה, של אמונה! והנה הולידו 'בנים ובני בנים' ונושנתם בארץ... זה נעשה ישן אצלם...

אבל לפי כל מה שדברנו עכשו, יש בזה מוכן אחר לגמרי: 'נושנתם בארץ' זה לשון של 'שינה', דהינו שאמנם אתם בארץ-ישראל, אבל אתם ישנים... אדם נולד פה בארץ, והוא 'ישן'... הוא לא מעריך היכן הוא... ואדם צריך להתעורר מהשינה שלו!

ולכן אם מגיעים לענין של 'נושנתם' - שנופלים ב'שינה' - זו בעיה, רחמנא לצלן... ומה התקון? התקון הוא לקום בזריות - 'לעבדיג'! 'חיות'! וזה מה שכתוב אחר-כך: "והפיץ ה' אתכם בעמים וגו' ובקשתם משם את ה' אלהיך" - לקום מהשינה!

ולזה זוכה בחור בר-מצוה על-ידי לבישת התפלין - שהוא קם מהשנה, וזאת עליכם לזכור היטב: תכף-ומיד פשנעשים 'בר-מצוה' - צריכים לדקדק לקום בזמן, לבוא לבית-הכנסת, להניח ציצית ותפלין ולהתפלל במנין!

ובעת שמסתכלים על השי"ן - צריכים להתעורר לקום מהשינה, ולהיות עם חיות - "לעבדיג"! שיהכל יהיה עם שמחה - כל הלמוד תורה, כל התפלה, הכל עם חיות ושמחה! וזה בונה את בית-המקדש...

ובכלליות - הנחת תפלין הוא ענין של התעוררות השינה, וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סוף סימן לח) שיש קשר בין התפלין לתקיעת שופר, ועל תקיעת שופר מוכא בפרוש שהוא ענין של התעוררות השינה, וזו קדשת התפלין...

הקדוש-ברוך-הוא יעזר שנזכה בקרוב לבנין בית-המקדש, משיח-צדקנו יבוא ותהא הגאולה השלמה!